

Elemi gazdasági érdekünk, hogy időben küzdjünk meg a biológiai invázióval

A parlagfűtől a tigrisszúnyogig: a özönfajok esetében is drága luxus a halogatás, a tétlenség. A közgazdasági-biztosítási logika ugyanis világos: a megelőzés nagyságrendekkel olcsóbb, mint a késői beavatkozás – állapítja meg egy nemrégiben megjelent Corvinus – HUN-REN tanulmány.

Magyarországon több mint 200 inváziós növény- és állatfajt tartanak nyilván, az általuk okozott pusztítás pedig nemcsak természetvédelmi, hanem gazdasági kérdés is. Amikor egy idegen faj megtelepszik nálunk, hajlamosak vagyunk ökológiai problémaként gondolni rá. Pedig az igazi számlát nem a természet, hanem a gazdaság fizeti. Az inváziós fajok kárt tesznek a természetben, rongálják az infrastruktúrát, növelik az egészségügyi kiadásokat, csökkentik a turizmust – a veszteség pedig végül a költségvetésen és a háztartásokon csapódik le. Ráadásul a melegebb telek és a hosszabb vegetációs időszak egyre kedvezőbb körülményeket teremtenek számukra. Az árvizek és viharok is segítik a terjedésüket, miközben a globalizált kereskedelem és turizmus újabb behurcolási útvonalakat nyit.

Nem az a kérdés tehát, hogy költsünk-e az inváziós fajok elleni küzdelemre, hanem az, hogy mikor. A közgazdasági logika világos: a megelőzés mindig olcsóbb, mint a késői és jóval drágább beavatkozás – szögezi le a Közgazdasági Szemlében megjelent [tanulmányában](#) Fertő Imre, a Budapesti Corvinus Egyetem Fenntartható Fejlődés Intézetének professzora, az ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont főigazgatója, valamint Garamszegi László Zsolt, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézet kutatóprofesszora.

A döntéshozók – önkormányzatok, hatóságok – nagy része abban bízik, hogy ha baj lesz, majd „fentről” jön a segítség. Ez a gondolkodás – a puha költségvetési korlát – oda vezet, hogy a biztos, kis költséget ma nem vállalják, és csak akkor reagálnak, amikor a probléma már óriási, a kiadások pedig exponenciálisan megnőnek. Vagyis a rövid távú nyereségek és a hosszú távú veszteségek közötti klasszikus konfliktus esete áll fenn. A japánkeserűfű például dísnövényként érkezett Európába, és sokáig ártalmatlannak tűnt. Ma épületeket repeszt szét, utak mentén terjed, és milliárdokba kerül az irtása. Hasonló mintát látunk a selyemkóró, a bálványfa, a fehér akác, a parlagfű vagy a nutria esetében: ha a korai irtást nem finanszírozzuk, később a sokszorosát fizetjük a „tűzoltó” jellegű helyreállításért, hiszen a terjedésük nem lineáris. Tehát a halogatás, a közöny rendszerszintűen drága.

A láthatatlan költségek is valóságok

Sokan mondják, hogy a megelőzés költséges, miközben a kár bizonytalan. De ez a biztosítás tipikus esete: érdemes kisebb, biztos költséget vállalni a nagy, valószínű veszteség elkerüléséért. A nemzetközi tapasztalatok szerint az özönfajokkal szemben meghozott korai intézkedések később többszörösen megtérülnek.

A közvetlen károkat – a termés kiesést vagy a növényvédőszer-kiadásokat – viszonylag könnyű mérni. De az igazi veszteség sokszor a „láthatatlan” tételekben rejlik: romló vízminőség, eltűnő fajok, csökkenő rekreációs érték. Ezek nem jelennek meg a költségvetésben, de a társadalmi jólétet hosszú távon rontják. A klímaváltozás, a globalizáció, a turizmus és a városiasodás miatt a kitettség nő, a védekezési rendszer viszont gyakran lassú és széttagolt.

Mit lehet tenni?

A hatékony válasz kulcsa a gyorsaság és a felelősség, dedikált pénzalappal, küszöbértékekkel, prioritási listákkal. Korai előrejelzés, bejelentőrendszerek, jól finanszírozott gyorsreagálás, világos felelősségi szabályok és egységes adatgyűjtés – ezek keményítik a költségvetési korlátot, és ösztönzik a megelőzést. Érdemes finanszírozni az előrejelző modelleket, láthatóvá kell tenni az eddig láthatatlan költségeket a társadalomban és valós együttműködést kell kiépíteni nemzetközileg, illetve az országon belül az ágazatok között is a természetvédelemtől a közegészségügyig, az infrastruktúraüzemeltetéstől az agrárpolitikáig.

„Nem dughatjuk a fejünket a homokba, ma kell cselekednünk. Az inváziós fajok megjelenését nem tudjuk kivédeni, miattuk mindenképp megérkezik a számla. A kérdés csak az, időben fizetünk-e kevesebbet, vagy későn és a sokszorosát. A biológiai inváziók elleni megelőzés nemcsak ökológiai kötelesség, hanem józan gazdasági döntés is. Ha ezt felismerjük, nemcsak időt, de pénzt is nyerünk, a korai fellépéssel a káros fajok betelepülésének mértékét lassíthatjuk, és hatásukat mérsékelhetjük” – mondja Fertő Imre, a tanulmány vezető szerzője.

Magyarország esetében a jelenlegi adatok és módszertan alapján az inváziós fajok miatt a jövőben várható költségek mintegy 93 milliárd forintot tesznek ki. Világszerte több mint 3500 özönfaj létezik, a biológiai invázió okozta globális kár évente pedig kb. 156 billió forint, ami közel három-négyszerese a magyar éves költségvetésnek. Ráadásul ezek a költségek évtizedenként legalább megkétszereződnek.

Sajtókapcsolat:

- Vajda Boglárka, szenior PR-szakértő
- Corvinus Kommunikáció
- +36 30 619 6633
- press@uni-corvinus.hu

Eredeti tartalom: Budapesti Corvinus Egyetem

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=26878>